

Felvidéki Híradó.

TÁRSADALMI és KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Égész évre 4 ft. Fél évre 2 ft.
Nagyed évre 1 ft.

MEGJELENIK: MINDEN VASARNAP.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatatra címezve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.
A hivatalos hírdetéseket, kéziratosok péntekig kérjük beküldeni

HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA:

100 szög 3 ft., — azentúl minden megkezdett szög szónál 50 krajár több.

Turócvármegye tisztújító közgyűlése.

Mint mult számunkban jeleztük, december hó 30-án tartotta meg Turócvármegye — talán utolsó — tisztújító közgyűlését. A nagy érdeklődést keltő közgyűlés azzal kezdődött, hogy Beniczky Kálmán alispán megnyitván az ülést, ősi szokás szerint bizottság kiküldetését kéri főispán úr ő méltósága meghívása céljából. A bizottságba beválasztattak id. Bulyovszky Simon elnöke alatt: Révay Nándor, Mozer Tivadar, Rosza János és Pekete Miklós bizottsági tagok, kik is rövid távollét után magukkal hozták a diszmagyarba öltözött nagy és lelkes éljenekkel fogadott főispánt; ki is az érdekes közgyűlést a következő emelkedett szép beszéddel nyitotta meg:

„Tekintes vármegyei közgyűlés!

Nem minden megindulás nélkül foglalom el e mai tisztújító közgyűlés alkalmából elnöki székemet. Természeti törvény, hogy a nemzet által századokon át gyakorolt jog, — de kiváltképpen a közjogi szokáson alapuló, — a nemzet fainak verőbe megy át, s annak elvesztése, még ha az a köz és nagy érdek követelménye is, fájdalmasan érint.

Szokva voltunk, s második természetünké vált, mindig axiomaként tekinteni azt, hogy a vármegye tisztviselőit, kizárólag a vármegye közönsége jogosított, tisztán lelkiismeretnek tartozó felelősség mellett, választani.

A haladó kor elengedhetlen követelménye volt azonban, hogy a vármegyek ezen joga a tisztviselők képviseléséről szóló törvény által korlátoztassék; a közigazgatás fejlődésének postulatuma gyanánt hozott meg továbbá a legutóbb tartott tisztújító szék óta 1886-ban a törvényhatóságok rendezéséről szóló törvény, melynek értelmében

hivatalos állásomnak azon súlyos felelősséggel járó jog adatot meg, hogy az eddig választás utján betöltött több tisztviselői állás ezentúl kizárólag a főispán kinevezése utján élethossziglan töltsék be.

S ezen törvény meghozatalával jutottunk el közigazgatásunk fejlődésében ama fordulóponthoz, mely közigazgatásunknak a kor szelleméhez mért modern átalakítására átmenetül szolgál.

Mindannyian tudják ugyanis tisztelt Uraim — hogy nemcsak kormány férfaink s a törvényhozó testület túlnyomó nagy részének kívánása, de a közvélemény határozott követelménye az, hogy a jelen keretben fennálló közigazgatás reformáltassék, — s hogy ehhez képest a közigazgatás a legnagyobb valószínűség szerint kinevezendő közigazgatási tisztviselőkkel államosítani fog.

Nincs tehát kizárva, sőt igen valószínű az az eset, hogy a vármegyek közönsége az alkalommal utóljára választja tisztviselőit.

Nagyon természetes, hogy államosítás esetre tisztviselőknél kinevezve legnagyobb részt azok leendnek, a kiket bizalmával a jelen közgyűlés tisztelt meg, s így a most választandó tisztviselők szolgálatának tartama esetleg élethossziglan tartó lehet; — miért is önnepélyesen felkérem a tek. megbízottsági tag urakat, hogy több jeölt jelentkezése esetén, szavataikat minden melléktételeknek felrétével tisztán csakis a közérdeknek figyelembe tartása mellett, oly jeölökre adják, a kik nemcsak képesség dolgában, de jellem és szorgalom tekintetében is teljesen megbízhatók.

Tekintes vármegyei közgyűlés.

Nem vagyok a phraizok ember; — főispáni működésem egész ideje alatti összesség egykezetem mindig oda irányult, hogy a közigazgatás teljesítésénél törvénybiztosította ellenőrködési jogom lelkiismeretes gyakorlása mellett, erőmhez képest a törvényhatóság jogos érdekeit apójjam, s hogy ténykedéseimben legjobb hazafiúi meggyőződésem sugallata szerint, embertől telhető pártatlanság — és igazságossággal, valamint a körülményeket mindig latba vető méltányosság — de olykor a szükség mérvéhez képest megkivánató szigorral is járjak el.

Ezen meggyőződésből folyó irányvelek vezérlettel a multban, vezérlelek ez önnepélyes perczben, s fognak vezérelni — bár mipt reformáltatik a közigazgatás — ha e helyen maradok, a jövőben is.

Szívesylen üdvözölve önöket tisztelt uraim, e mai tisztújító közgyűlést ezennel megnyitottnak nyilvánítom.

Sokak szemében látszott a meghatottság, arra a gondolatra, hogy valószínűleg csakugyan ez az utolsó eset, amelyen százados jogát gyakorolhatja s szólni nem akaró éljenesül fogadja a szeretett főispán gyönyörű beszédét. Ennek hatása meglátszott Beniczky Kálmán alispánon is, aki keredked szép beszéd kíséretében adta be a magi és tisztársai nevében állásáról való lemondását.

Ezután megejtett a választás, mely szerént a volt tisztviselői kar egyhangúlag újra megválasztott; és pedig:

alispán: Beniczky Kálmán;
főjegyző: ifj. Keviczky István;
aljegyző: dr. Beniczky Ákos;
főszolgabírák: Ujhelyi Attila és Zorkóczy Tivadar;
szolgabírák: Ruttkay Sándor és Zárba-szky Adolf;
árvaszék elnöke: Zathureczky Tamás;
ülőköke: Zathureczky Imre és Rak-sányi József;
pénztárnok: ifj. Bulyovszky Simon;

ellenőrré: Buócz Károly.
Élethossziglan részint előbb, részint ezen alkalommal kinevezettek ő méltósága által:

Ősorvossá: dr. Háas Jakab;
járásorvosokká: dr. Petrikovits és dr. Lencsö;
levéltárnokká: id. Zathureczky József;
számvevővé: Velits Adolf;
várnagygyá: Jeszenszky János.

A megválasztott tisztviselők ezután lettek a hivatalos esküt, mely után a külfölele bizottságok tagjai választattak meg, akik azonnal tisztelegnek ő méltóságánál s Szűllő Géza kir. tanácsos, bizottsági tag szép szónoklata mellett boldog új évet kívántak a szeretett főispánnak.

Turóc vármegye gazdasági életéről.

A m. kir. földművelésügyi miniszteriumhoz a legújabb kinevezett gazdasági tudósító a következő érdekes jelentést terjesztette fel a vármegye gazdasági életéről:

Turóc megyében január hava mérsékelt időjárás mellett hó nélkül volt, először csak február hó 28-án havazott, mely napot kezdve a hó folyton szaporodott, — a legnagyobb hideg március 5-én mutatkozott, mely napon a hőmérő 17 R. fokra leszállt, az óta a levegő kissé meglátszott, de a hó még április 19-én is sűrűn hullott. úgy hogy a tulajdonképeni tavasz csak május hó 1-ével nyílt meg.

Május havában az időjárás a földművelésre nézve nagyszerűen kedvezőnek mutatkozott, az enyhe és kellemes légáramlatok mellett a meddig a téli nedvesség tartott minden növényzet szokatlan pompában fejlődni kezdett, de mivel ezen hónapban csapadékok csak elvétve kaptunk, a földnek a nedve a

TÁRCZA.

A napisajtóról.

Csovegés.

Irtá: Révész Lajos.

A Felvidéki Híradó eredeti tárczája.

Bizony, régen volt már, amikor erőt vett rajtam is, mint minden serdülő emberen, az a megmagyarázhatatlan vágy, hogy nevemet nyomtatásban láthassam. Lázborult fejjel törtém magam, hogy valami gyönyörű szépet kigondoljak; olyan szépet, hogy aki olvassni fogja, legyen elbájolva a soha nem is képzelt gyönyörűségektől.

Egy hétfő délután voltam merülve, csak úgy támoptyogtam e bbe n a világban, amely-nél sokkal, de sokkal szebb volt az, melyben az én lélek emérlé.

Egy hét múlva készen volt első kísérletem. Emlekezem rá, hogy egy gróf kisasszony szomorú történetét irtam meg, aki nem tudott érezni, akit sem élő, sem életelen tárgy fölmelegíteni nem volt képes — és aki (már csak bevalloam, ha elkezdtem) végre is beleőrült abba a gondolatba, hogy nem tud érezni!

Hát én azt gondoltam, hogy ennél szebbet még nem irt halandó lény és affektált szerénység irtam meg a szerkesztőnek, akinek siettem beküldeni dolgozatomat, hogy ha megtalálna nem találna közlére méltónak, így, meg úgy sziveskedjék visszaküldeni.

Egy pár hét múlva megjött a szerkesztő üzenete; ennyi volt az egész: Mondja meg

igazán, láttát már eleven grófkisasszonyt? ... Szörnyen meg voltam hökkelve.

Hogy láttam-e már eleven grófkisasszonyt? Ez ideig még nem láttam, — de hát miért kíváncsi erre a szerkesztő? Mért izeni nekem ezt a furcsa kérdést? Talán bizony a grófkisasszonyok nem tudnak megörülni?

Vártam én, hogy valami bővebb magyarázat kapom e talányok. de nem kaptam több feleletet első dolgozatomra a mai napig. Később megértettem, hogy mit akart velem a szerkesztő; azt akarta tudtomra adni, hogy többet ér 100 hold föld Turóc-Szt.-Mártonban, mint 100 ezer — a holdban; ha már rávisz a bűnöm hogy forgassam a tollat hát arról írjak, amit láttam és ha egy ismeretlen világról akarok álmodozni, hát csak mulassam magam, de ne untassak másokat.

Ilyen volt az én első érintkezésem a sajttal. Szomorú kezdet, — de hány ember van, aki valaha ne járt volna hasonlóképen?

Persze, teljesen igazat adtam egy epés ismerősömnek, aki azt mondta, hogy az újság nem egyéb, mint egy nagy darab papír, amely csak úgy feketélik a kisebb-nagyobb hazugságoktól. Később, mikorára megértettem azt a szerkesztői üzenetet, beláttam, hogy nagy loku elkeseredettség kell ahhoz hogy valakinek ilyen felfogása legyen a sajtóról. Hiszen — amint mondják — valóság nagy hatalom a sajtó; már pedig csupa hazugsággal nagyon bajos hatalomra jutni; századok hosszú során át megmaradni hatalomnak plane lehetetlen olyan eszköz segítségével.

Mert a hírlapirodalom története nagyon-nagyon régi. Ki ne emlékeznék arra, hogy a rómaiaknak már a köztársaság idejében voltak újságjaik, az Acta Diurnák? Persze, még csak nem is olyanok, mint tesszem a Felvidéki Híradó, hanem a piarcz közepén álló oszlop, melyre naponként kifüggesztették az érdekesebb hírek irrott gyűjteményét. Hogy érdekesebb hírek a roppant birodalomban nem voltak, mint hogy az imperator ma 7 órákor méltóztatott fölkelni, vagy, hogy családtagjai ezt, vagy azt tették, az a dolog lényegesen nem változott; mert ezek mellett rendszeren közzétették a nyilvános büntetésekről és jutalmazásokról szóló hírek is; és végre is, e hírek czéjja az volt, hogy a nagy közönséget tájékozzák; világos tehát hogy a mai értelemben vett hírlapok gyanánt szolgáltak. A chinaiaknál ez évben ünnepelelték a hivatalos lap 1000 éves fennállásának jubileumát. Isteneim! Ha elgondolom, hogy a Felvidéki Híradó még csak VIII. évfolyamát tölti be — s mennyi betűt kellett egymásntán illeszteni, hogy az a 400 szám megtöltsék, — valóban elborzadok ama chinai újság e z e r év multjára gondolva!

A hírlapirodalom története tehát nagyon régi; de igazi fejlődése természetesen csak a könyvnyomatás feltalálása óta datálódik.

Igaz, hogy még ezután is jó sokáig fenn-tartották magukat az irrott hírlapok. Például hogy a többek közül egyet fölémlitek: a veleneczei notizie seritte című irrott tudósításai, melyekben kereskedelmi, vagy hadi dolgok voltak leírva s melyeket a kö-

zönség egy-egy gazeta véte lefizetése mellett olvashattak. Innen vette nevét a hírlap francia cinevezése, a Gazette.

A legelső rendes hírlap 1609-ben keletkezett Strassburgban Zeitung czim alatt; már 1615-ben társa akadt a Frankfurter Zeitung-ban — s ettől kezdve egymástól keletkeztek az európai hírlapok. Magyarországban az első hírlap-latin nyelven 1705-ben, az első magyar hírlap 1780-ban indult meg. Napi lapok közül a legelső Londonban jelent meg 1702-ben; nálunk 1848-ban a Budapesti Híradó czime alatt hetenként hatszor.

Mentsen Isten, hogy most belemerüljek a hírlapok keletkezésének — különben igen érdekes — statisztikájába. Hanem az első magyar hírlap keletkezéséről még is meg kell emlékeznem pár szóval.

Az a lázas tevékenység, melyet Bessenyei és testőrsai felidéztek hazánkban, hozta létre az első magyar hírlapot.

1779. július 1-én adta ki Paczkó Ferencz Ágoston pozsonyi nyomdász az első magyar hírlap seelőre való tudakozódásért, melyben elbálsalva hánnya a magyarok számára, hogy nemcsak Európa, de már Amerika nevezetesen városában is irrattnak a nyomtattnak eféle hírléle Levelek, csak Magyarország maradt hátra.

Erre való tekintettel ő megindítja a Magyar Hírmondót, melynek ára egész évre 8 ft rest; arról — úgymond — felelek, hogy akármely külföldi Ujság is ezek a Magyar Hírmondó Leveleknél valóik nem fognak lenni. Folyamodott is

hónap végéig már nem volt képes a növényzetet a megindult fejlődésének fenntartani, és miután a sóvárogva várt eső még június hó 15-én sem mutatkozott, a gabonaneműk nemcsak hogy nagyon megriktáltak, hanem csak a fejlettség folyamatára fejlődtek, mert az ezután fokozatosan emelkedett tropikus melegségben, mely a legmagasabb 37 R fokú július hó 10-én elérte, azok a szárazból teljesen ki nem bűjt fajaik szilankájainak hegyétől kezdve lefelé száradni kezdtek, minek következtében július hó 10-én már kassa alá is kerültek.

De milyen volt a két hónap alatt megérlelt gabonaneműeknek ezen aratása! — a kisebb gazdák a szálakat gyökerestől szaggatták, a nagyobbak pedig hol a kaszát al kalmazták, csak nyakazni voltak képesek a gabonát, mert egy labnyinál magasabb gabonaszár ritkán fordult elő, magunk tulajdonképen nemis volt, csak egyes jó művelés és kedvező talajú táblákon felényi termert mint a mennyi más esztendőkhöz ott teremni szokott, de ezen mag is szorult számú volt.

Egész nyáron át első esőt már csak az aratás után augusztus közepé táján kaptunk, azután reá egész szeptemberben október hó 9-ig esett, és az szerencse volt, mert az eddig csak tengődő burgonya nemvált buja fejlődésnek indult, október hó közepéig megért és a reá következő nyáriidőben elég gazdag szürettel kedveskedett. Ha az ég csatornái áldást hozná csepejt meg ekkor sem öntöttek volna ki, nálunk az éhség bekövetkezett volna.

Ez után október hó 9-től november hó 26-ig szép és meleg időjárás volt, azért az őszi vetések jól meggyökeresedtek s mindenkinél elég ideje volt az őszi szántást elvégezhetni, mely ok miatt jövőre jó aratással kecsegtették magukat, de ebbeli reményünk újra kezd minket cserben hagyni, mert a megnefagyott földre november hó 26-án minden átmenet nélkül egyszerre sok hó esett le, a mely folyton nagyobb tömegekben szaporodik, minek a tapasztaltak szerint azaz eredménye lesz, hogy őszi vetéseink a hó alatt kirohadnak, a föld pedig tavaszig annyira összefolyik, hogy kikeletkor az eke csak mészányi rögököt fog kifordítani — ily körülmények mellett megint csak szorongva nézünk a jövőnek eleibe.

Ezen az időjárásban oly szeszélyes esztendő folytán Turóc megyében a gazdasági állapotok az év végéig következők:

A gabona átlagos termését 2. az az két magra lehet becsléni, főzék, a lakosságnak a húst pótló ezen legszükségesebb eledel, továbbá gyümölcs és káposzta igen kevés volt azért drága, — szorítkozza vagynak csak a burgonyára, melynek átlagos termés

6. az az hat magot tesz, de a melynek feleslegét, a szeszadó törvény miatt a kiállítás árán sem lehet értékesíteni, azért nyersen szecsakával elegyítve márhával fogyasztatik.

Zöld takarmánynak fogytán vagynak, szalma a hol kevéske még van, marhával ettetetik, aljászára pedig az erdők moha és fenyűfalomb használtatik, — a marhat a beültetett köröm és szájbetegegy folyton történt elsóványkódása miatt eladni nem lehet, takarmány hiánya miatt pedig még a kövér marhat is csak nagyon olesó aron. Ily állatok mellett gazdaembernek haszonnal semmiből sem lehet pénzélni, pedig rajta az adó legszigorúbban behajtatik.

A köröm és szájbetegegy még november hóban megszünt, de a határ Szleziá s Morvaországtól még mindig zárva van, pedig márhára legjobb vevőket mi oman kapunk.

Zaturcsán 1889. évi december hó 26-án.
Zathurecky Imre.

Levelezés.

Hodrusbánya 1889. decz. 31.

A hodrusbányai ooda, melyet részben a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület, részben pedig a kincstári bányászlat által tart fen, karácsonya ünnepefért. Az 27-én d. u. 3 órákor tartotta. — A ünnepegyt jelenlétükkel megtisztelték tel. Lovag Berks Róbert, bányaigazgató nejevel szül. Zupariich Paula ó nsgával; ugyszintén tel. Hain Ferencz bányászati s Horváth József aradi nyugdíj tanító; azonban az ooda gondnokaságát csak is Litassy Janos elnök, Privitsky Ádám jegyző s Spiska Mihály v. t. képviselték a többiek távollétükkel tündökölték. Mely közöny rosz fényt derít az illetőkre s még roszabb benyomást gyakorol a szegény bányász szülőkre, mely utóbbiak nagy számmal jelentek meg, hogy kicsinyeink éneklését, verselését meghallgathassák a azok tásas játékat figyelemmel kísárhessék.

A kis növendékek egy órántul mulattatták tiszta magyar hangzású productióikkal a megjelent közönséget. Majd ünneszerű lépsében átúgtek a kisfolyók által elválasztott terembe, hol a csinosan felidiszített karácsonya tövében voltak elhelyerve ama tárgyak melyekkel, az örömtől aradozó 77 kisoavas megajándékozva lón.

Az ajándékok kiosztását a kisdédek által énekeltek karács. magyar ének s egy kisdé által tartott szavallat előzte meg, s nehogy a nyugtalanokdó kisdédek türelme hasznantartólag próbákóre tessék, az elnök elrendel az ajándékok szétosztását; de ezt megelőzőleg — a karácsonya felállításából ki-

indulájak a közönség figyelmét a beszerzett ajándékokról irayitani kívánta azon ajándéka, melyvel a jószágos menyeyi Atya az emberiaséget megörvendezteté; s mivel e magasztos menyeyi ajándékok s annak megérhetetlen bocsét a kisdédek gyöngye eljukkék felönni még nem tudják a nékik nyújtott ajándékok közvetítésével éreztetjük velük azon örömet, mely az emberiséget az üdvözítő születése folytán érte.

Azonban — folytató az elnök — mi nekik ez örömet nem szerezhetők, ha a köznyüreltes emberbarátok ezt lehetségessé nem tették volna, a miért is forró közönséget mond azon szives jötevőknek, kik adományokkal lehetővé tevők, hogy 32 szegény ovodás felső ruhát, 10 ugyanannyi pár cipőt, a többiek pedig sapkát, meleg fejkötőt vagy nyakkendőt kaptak karácsonyi ajándékul, — ugy, hogy a 77 ovodás közül egyik sem távozott a nélkül, hogy legalább egy 20—25 kros ajándékkal megem örvendeztetett volna. S hogy az ártatlanok öröme még kézel foghatóbb legyen, az ez alkalomra az elnök által készített kalácsból mindegyiknek bőven kijutott ugy, hogy még haza is cipelhettek 2—3 darabot. Végre az elnök a felügyelet alatti gyermekek együttletét. — az ovodában a gyermekek egészségének könyveszerű fenntartását, azoknak ugyanott a rend- és tisztasághoz való szoktatását a jó erkölcsöknek megörzését s az ovodának egyéb előnyeit kiemelve, az ovodái foglalkozás folytatását vikereszt utánra újból elrendeli s a szülöket gyermekeiknek az ovodába való szorgalmas járatására buzdítja.

A karácsonyfára való gyűjtést Gullay Julia oduzó s Magyar Mária k. a végezték. Adoztak a selmezi társzántárláda 20 frt, Lovag Berks Róbert 3 frt, Krcsméry Anna, Litassy Janos Hein Ferencz s Weisz Jakab 2—2 frtot Lindmayer Janos, Gura Jánosé, Özv. Sommer-féle céz, Kukucska József, Toth József, Kristóffy Béla, Madaay Ida, Toberné, Szent Istvány Irma, Böhm Mária, Grilus Marika, Róth Adám, Szpiska Mihály, Privitsky Ádám 1—1 frtot Szeiffert Gyula, Bukovics Eva, Straha József, Hacher Janos, Magyar Janos, Uschibetz Antal, Müller Henrik, Dszbanek Janos, Iványi Anna, Kmeth Janos, Peternak Janos, Lang Lajos, Barányi Paula 50—50 krt; Valaska Jos. Nittmanné, Spitzler Ede, Köglér Ignác 40—40 krt.

A jó Isten, ki a legcsekélyebb adományt sem hajtja jutalmazas nélkül, fizessen meg bőségesen a hodrusi kisdédek megörvendeztetőinek s árassa reajuk menyeyi áldását.

y.—s.

engedélyért a Helytartó Tanácsához és már november 17-én kiadta s a magyar hírlök levelek iránt való tudósítást, mely a meginduló hírlap programját foglalta magában. Czéjja első sorban a hiteles, azután a bizonytalan és végül a költött dolgok közét előadja. Érdekes, hogy kiként védekezett — már előre — azok ellen, akiknek tudósításával a papirkosár tartalmát lesz kénytelen gazdagítani: »nem lehet — úgy mond — nem tanácsos, nem illő és nem is szabad mindent kimondani, nem hogy irásban hírlöri. — Szegény Ráth Mátyas! Próbálnad meg manapság újfát állani onnyivel a versözömnök, melyekkel a mai szerkesztőségek elborítottak, véged volna, megbuknál, megsemmisítenél örökön örökre!

Mert az első magyar hírlap szerkesztője R á t Mátyas volt. 1780. január 1-én jelent meg a »Felséges Tászárné és Apostoli Király Asszonyunk különös engedelmével a Magyar Hírmondó első levele.« Hexameterben írt bekezdőntövel kezdődött az első újság, melyben »s tisztes pósta-uraknak is köszönettel ajánlja magát figyelmükbe. Utána rövid külföldi tudósítások, majd az időjárásról, Cook angol hajós kapitány utazásáról s egyéb külföldi eseményekről van szó. Majd hazai hírek következnek a közigazgatási és egyetemi tisztviselőkéről; azután egy német nyelvtan megjelölését tudatja s végül kijelenti, hogy több hely nem lévén a hasonló dolgok folytatása a következő számban következik.

Ez az első magyar hírlap első számának tartalma! Később ezt a lapot a nagy Révay is szerkesztette.

És hogy szüksége volt a nemzetek élele hírlök levelekre, tanúsítja az, hogy 1793-ig hirt magyar újság látszó napvilágot.

Csak a Bési Magyar Merkuriusról emlékezem meg meg, melynek szerkesztője, az ügyes Panczél Dániel, a következőképen beszél az újságról!

»De mi lehet valjon az oka, hogy az újságrók a mai világban csak annyira betűsültek, mint a Históriaának legalatonabban inassai, darabontjai? A tudósok Litteratus Harlekinnek tartják őket, a világ nagygyai keveset gondolnak velek, az olvasók hazugnak nevezik, az asszonyok pedig egy Friszért egy újságrónál gyakran nagyobbira betűsültek.

Ugy látszik leginkább az esik zokon, hogy hazugnak tartják; erre vonatkozólag a következőképen nyilatkozik.

»Egy újságrók minden híreket, történeteket és nevezetes telededeket az egész világról úszvekeres, az igazat — amennyiben lehet — az ellenkerők közül kiválogatja és mint a méhek, úgy találja az olvasók elejébe a fel gyűjtött nézet. Hát nem elég érdem ez? No hiszen megtörténik, hogy hazud is egyet-egyét. De mit is tetehete egyebet? Ó tsak azt írja meg, amit mások beszélének és gondolnak. — ó Evángeliomot nem ír; sőt, ha maga a tudós Lukáts Evángelista minden héten kétszer Evángeliomot írna, valyon lehetségese volna-e hogy tsupa igazságot írjon?«

Bizony csak gyermekkorra volt ez a magyar hírlapiródomlannak. Ma már dehogyan vallaná be egyetlen szerkesztő is, hogy »no

hiszen megtörténik, hogy hazud is egyet-egyét.« Ma már legfeljebb téves értesülések szöveket megtörténik, amelyek másnap komoly képpel helyreigazítottak és azzal vége.

Sokszor nagyot nézne a nagy közönség, ha tudná, hogy egy-egy nagy feltűnő keltő s később demantált hír ott készül a szerkesztői irodában; hanem ez semmi egyéb, mint élelmésség. No mert nem azért röpülnek világra azok a feltűnő hírek, mintha épen jedve jött volna az illető újságrónak valótlanságok elmondására, hanem azért, hogy megezőlőtlanság; ez is, még az is nagyon érdeklő az olvasó közönséget.

Aztán meg más is van a dologban.

Például ma hozza a lap, hogy megrendülve értesül X. Y. hírtelen elhunytáról, közli terjedelmes életrajzát és hódolva annak az elvnek; a holtakról vagy jót, vagy semmit — még azon tetteit is dicsőíti, amelyekért egykor ugyancsak sok szemrehányást kellett élvéselnie. Másnap sajnálkozza jelenti a lap, hogy őt, mily gonoszul felütlített mezt imo X. Y. maga jelenti sürgöny útján, hogy esse ágában nincs meghalni. sőt nagyon is jól éri magát. Ha csakugyan felütlített is a lapot, — azért az édes piúla, a nagyon szép életrajz, megteszi a maga hatását! Es a fő ez!

Hja kérem, ki nem tapasztalta, hogy napjainkban zemeses a vásár?! Aki nem eléggé élelmes, bizony koplalhat az szigorú elvei mellett szépen.

Az újságrónál ez az első érnéy. Az élelmesség.

Jókai szájából halottam egy alkalommal ennek demonstrálását. Egy időben ugyanis egy igen előkelő budapesti tanítói egyület küldöttségét menesztett György A. előnkiate alatt a hírlapokrók egytelének elnökéhez, Jó kaihöz azon kérséssel, eszközlőné ki, hogy a napi lapok paedagogiai indokokból álljanak el attól a szokasuktól, hogy ha a sok romlott ember között véletlenül egy-egy tanító is akad, ne közülök olyan feltűnő címzésekkel: gyilkos tanító, sikkasztó tanító, öngyilkos tanító; mert hiszen a legtöbbször úgyissem mint tanítók követik el ama törvénybe ütőző cselekményeket, holott az ilyen sensatio címzések által az egész kar állítatik pengellőre.

»Hja uraim? — választotta Jókai e kérsére — tökéletesen igazuk van és én szives készséggel terjesztem kérsüket a választásny elé; de higgyék el, az az újságrók különös szerzet, hogy ha az valami feltűnő hír körme között kerülhet, minden olyan ékes szólas, nincs az az idealizmus, amelyért kiadja kezéből. Neki az 15 vagy 20 sor — s őt sorszáma fizetik; az a kenyere; és higgyék el, jól szeret élni!

Nem is lett e kérsének semmi eredménye amint — akár a mult heti lapokból is mindenki meggyőződhetett.

Ámbar az igazság érdekében kénytelen vagyok kijelenteni, hogy mindaz az élelmesség, melyet az újságrónak szövektől tulajdonítani, a világról sem az ő bűnük, hanem a XIX. század civilizatójái, az iparban kereskedelemben kifejtett roppant versenyén.

(Folyt. köv.)

vényeket, behozták a rögtön ítélt bíróságot, a táviratokat cenzúra alá vonták.

HIREINK.

A mai fölvonás est — amint a meghívók is ki van tüntetve 7, 8 órákor kezdődik, hogy már 7, 8 órákor bevezető-díjessék. Érdekes műsora a következő: 1. Quartett Kreutzer »Granada éji szállás« dalművének részleteiből; zongorán, harmóniumon és hegedőn előadják: Révész Lajosné, Boldis Ignác, Rátskay István és Neuberger Izidor. 2. Szomor Dani, ballada Kiss Józseftől; szavala Révész Lajos. 3. Kettős-dal Konti J. »Királyfogás« operettjéből; zongorakíséret mellett éneklük: Boldis Ignác és Révész Béla. 4. A hypnotizmusról, írta és felolvassa Fehér János. 5. a) Esti ima, Kreutzeről; b) Tavasz dal, Dürrnertől; c) Magyar népdalok (Átírt B. I.-től); előadja az iskolai énekkar. 6. Septett Weber »Büvös vadász« dalművének részleteiből; zongorán, harmóniumon és vonós hangszereken előadják: Révész Lajosné, Boldis I., Rátskay I., Fehér J., Dihos I., Morán F., Neuberger I. és Links I. Felhívjuk olvasóink figyelmét a kellemes ígérkező mulatságra.

Eljegyzés. Ruttkay Béla eljegyezte Duchón Ilona kisaszonny, Duchón N. bírtokos kedves és szép leányát. Esküvőjük még e farsangon lesz — február hónapban. Állandó boldogságot kívánunk a boldog jegyeseknek.

Liptó-Szt.-Miklóson a Fekete Sas szálló nagy termében f. 1890. évi január 11-én a polgárskola mellé felállított tápintézet javára közönséges egybekötött táncmulatságot rendez a lelkes falatság. A mulatság kezdete 8 órákor lesz, személyjegyára 1 ft, családjegyé 2 ft. Felülvezetések a játékosozóel tekintetéből közönséggel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A szünőrákor tartandó közönséges étkészes étlap szerint, vagy torikéneként 1 ft. Jegyek előre válthatók Balló Lajos úr győzestárában és este a pénztárnál. A csinos meghívókön erősen tártatják; és azonban bizonyára nem hozza zavarba a mulati óhajtó közönséget és most 1890. január hó 11-én fog mennel nagyobb számmal megjeleneni a miklósi Fekete Sas szálló nagy termében, hol előre láthatólag nagyon jól fog mulatni.

Szilveszter-nap Besztercebányán. Szilveszter estjén a vártemplomban maga a püspök B e n d e Imre tartotta az egyházi beszédet és végezte az isteni tiszteletet. Egyházi beszédében kiterjeszkedett a múlt évi momentumokra és nagy hatással és ékesszavakkal fejtegette a vallás szükségesség voltát. Újév napján celebrált, de az egyházi magyar beszédet C s e r e y Emil tartotta, ki szintén igen jellező szónok és kitűnő előadó. — A püspök e héten és a jövő hétt napján sorban meglátogatja a helybeli tanintézeteket.

A »zsolnai gyarkoló egyesület« saját alapítókégy gyarapítására f. évi január hó 11-én az »Úriszálló« nagy termében zarkörtörkést rendez. Belépti díj személyenként 80 kr. Kezdeté esti 8 órákor. Felülvezetések közönséggel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A rendezőség kéri a hölgyeket, hogy lehetőleg egyszerű öltözékben jelenjenek meg.

Rozsahegyen az Irgalmas nőnek intézete az idén is méltóan ünnepli meg a szentestét. A földszinti egyik tereben hatalmas karácsonyfát állítottak föl, mely magasságra nézve meghaladta a másfél ölet úgy, hogy a csúcson levő kereszt egész a bolthajtásig ért. E karácsonyfa, melynek díszítése igazán a hitbuzgó lelkek kitűnő ízlésére vallott jellemző szallagok és czukrocskák, édes-ségek s játékszerekkel való dúsán megterve és sűrűn fölgyertyázva. A szoba falait asztalok érintek, melyeket csinál, szép sorban elhelyeztek ruhafélék, könyvek, író-és varrószerek, mind megannyi karácsonyi ajándék lepte el. Harom, illetőleg öt óra tájban, mielőtt a szép szömu érdeklődők megjelentek, meggyújták a gyertyákat, és az iskolások, úgy az óvó picinyei, a fard-

hatatlan növekedése mellett, párosával a »kis Jézus érkezése« kellemes dal zengve vonultak a terebe, hol nekik a nagy közönség helyet engedett. Leülvén ezután a vendégek, Chládek J. karnagy jelt adott a ritka szabotossággal élénkelte ünnepi dalra, melyből a maganrészletet oly meghatóan adá, és a melo dramát érzéssel szavalla egy növendék. Erre a »kisdíj Jézus bűncsöje«, beszélygetés következett, melyben váltakozva 15 növendék, a fenkőt szív igaz örömtől áradozva, fogadta, hogy a magasztos éretnyek gyakorlatilag egyezkednek az úr Jézus kedvében járni. Majd egy más leány a tők közepére áll, s meghajtva magát a közönség előtt, egy műszerű szavaltat mond egész bensőséggel Jézusról. Ezután egy tréfas zenedár jöve, mely alkalomszerű s eszmegazdag tartalmával is oly boldogító érzelmeket fakaszt a hallgatóság kebelében. Azonban teljesen leírhatatlanul megható volt az örömrépos sok gyermekarc az óvóban, valamint a közönség részvevő gyönyörre a kisdíjek örömeiben. A szép kezdet a magyar nyelv elcsajjátásában, a figyelmet keltő rend, a kicsinyek bator föllépése, az öntelaldozó óvónó szeretete méltóságával párosult figyelmességéről és édes anyailag kegyes banasmódjáról tesz tanúságot. A magasztos működéshez szükséges türelmekben segítse a buzgó növekedet az úr Jézus, és lelkesítse a vallásosan hazafias, emberbarati nemes czei és az elért szék siker, meg a jókának, főleg az intézőtöket anyagilag és erkölcsileg támogató kegyelmes szépsi püspök C s a s z k a György ó exellentájának elismerése, ki folytonos jövéteiményeit ez unnepegy érdekében is egy újjal halmozza. Az egészet ékületesen zárta be az ajándékok kiosztása. (Műt számunkból hely szűke miatt elmaradt.)

Kedélyes szilveszter-estét rögtönöztek az az állami tanintézetek tantestületeinek tagjai a polgárskola nagy termében, hol a szegény gyengélkedők kivételével mindenki megjelent, kezdve Szülő Géza kir. tanácsos tanfelügyelő úron és kedves családján. Kezddött a kellemes est egy rögtönzött hangversenyyel, melyben részt vettek: Boldis Ignác és Révész Lajosné; Boldis Ignác; Derszib Béla, Fehér János, Rátskay István, Dihos István és Morán Fülöp. A sikerülő hangversenyt a még sikerülőbb közös vacsora követte, melynek végén a tea és pucos felszolgálással Boldis Ignác és Hoffmann Edéné voltak a nagyon kedves háziasszonyok; nyagban segített Bock Juliska is, addig, amíg a talp alá rántott csárdás hangjaira táncba nem vitte a fürgé falatság. Mert hát természetesen a nagyon sikerült vacsorát a legsikerültebb tánc váltotta fel, amely reggeli 3 óráig egytt tartotta a jól mulató társaságot, mely a hajnal hasadásával is alig akart szétoszolni.

Lapunk társszerkesztőjét Fehér János tanárt Ó felsőge a király legközelebb a honvédség tartalékában főhadnaggy nevezte ki.

Mulatságok. Besztercebányán s. kir. város közönséges köz mulatságnak néz elébe. E hó 4-én érdeszek tartanak mulatságot; e hó 11-én a katonatisztek rendeznek concertet. Február 1-én a korcsolya-egyesület rendez táncestetét. Azonkívül a főgymnasium és a felsőbb leányiskola is rendeznek hangversenyt.

Influenza mindenfelé. Az a járványos nátha immár nálunk is javában uralkodik; először Ruttkára importáltak be az Oderberg felől jövő utasok s onnan aztán az egész vármegyében elterjedt. Ma már nem nagyon sok ember van, aki egészen bátran elmerne mondani, hogy ment az influenza, amennyiben a legsekélyebb nátha is azaz fejődik 2—3 nap alatt. Külömben az egész inkább kellemetlen, mint fájdalmas; hideg lézés, léz. étvágytalanság, lankadság az egész testben a fő fő jelek — s úgy látszik: egyedüli ellenszere az antipirin.

A liptó tarczói önk. tüzoltó egylet újv alkalomával egy igen szépen szerkesztett üdvözlő iratban kívánt boldog újévet fővöndökének: József főhercegnek; a feliraton visszamenekézve a tüzoltó egylet ama kedves emlékü napra, amelyen személyesen járulhatott fenséges vednöke üdvözlésére a

nyáron, mikor a főhercege keresszül »utazott Liptó vármegyén. A szivből eredő jókívánatokat tartalmazó díszes üdvözlő iratolt Puchy György főparancsnok és Unger Ede jegyző szerkesztették s írták alá. Erre ő fensége Fiuméből a következő táviratalt tüntette ki a nevezett tüzoltó egyletet: A liptó-tarczói önk. tüzoltó egyletnek! Leg-öszintébb köszönetem mellett Isten áldását kívánom működésükre és személyeikre ez új évben. József főherceg m. p.

Süketeknek egy személy, ki egy közönséges szer által 23 éves sükettség és fuldugásból gyógyult ki, kézséggel szolgáln az szer leírásával mindenkin, ki hozzá fordul. Cím: NICHOLSON H. J., Wien IX. Kollingasse 4.

Az emberek nagy halandósága.

Ezer, meg ezer ember hal meg naponta mert a test kis bajainak jelentkezésénél elmulasztják a szükséges életrendi szabályokat és csak akkor keresnek segítyt, ha a baj már súlyos, a mikor már redésen késő a segítség.

Sokszor lovertnek, fáradtnak és álmosnak érzi magát az ember, nincs kedve a dologhoz, nyelvünk nehéz, szédülést és nyomást érzünk fejünkben, evés után teltség gyomrunk nyepződik. — emésztési zavarok állnak elő és általában rosszul érezzük magunkat.

Ezen jelenségek leggyakrabban az évszakok változásával öszszel és tavasszal lépnek föl, és figyelembe se vesszük, azt gondolván, hogy maguktól elmaradnak, nem sejtve, hogy ezen jelenségek többnyire komoly és krónikus bajok előjelei.

Egy hathatós gyógyszer rövid idő alatt előznie ezen gonosz előjeleket és a terhet ismét normális egészséges állapotába segítené, a mig az elhanyagolás által nehéz betegségé fajulnak és a segítség gyakran már lehetetlen.

Örvadókéj tehát mindenki attól, — hogy ezen könnyűben jelentkezésait a betegségnek figyelmen kívül ne hagyja, és rögtön Warner Safe Cure-jét próbálja meg, mint a mely biztos gyógyszer arra nézve, hogy az emberi test különböző szervei egészségesse tessenek és ezen állapotban fenn-tartassanak. Ezen gyógyszerből néhány üveg elfogyasztása sok nehéz és hosszadalmas betegségtől megóvja az embert.

Warner Safe Cure-jét üvegenként 2 frt-ért kapható minden ismert gyógyszer-tárban. Főraktár: Salvator gyógyszer-tár Pozsonyban, Török József gyógyszer-tára Budapestben.

IRODALOM.

A legnagyobb magyar lap. A magyar hirlapirodalom az utóbbi tíz esztendő alatt oly óriási haladást tett, a minőt Európa egyetlen országában sem tapasztalhatunk. A művelt nyugoti országokban tíz esztendővel ezelőt már meg volt a kifejlett, megismosodott sajtó, mely a nemzetek életében egyik leghatalmasabb kulturális tényező, de a magyar sajtó csak fiatal korát élte. Azóta a magyar szurnalisztika fölemelkedett arra a magaslataira a melyen bátran fölveheti a versenyt a legkifejlettebb angol, német, és francia hirlapirodalommal. A magyar nemzeti közélet terén mindenütt érezhető ennek a hatása és a legnagyobb szakképzésű kelene alhoz, hogy ezt valaki megtagadja.

És ennek a csodálatos haladásnak az utótorja a legnagyobb magyar lap, az *Egyetértés* volt.

A magyar hirlapirodalom mai kifejlettségét kétségtelenül annak köszönhetjük, hogy az *Egyetértés* már kezdetől fogva, csaknem két évtized óta, szakítva a régi magyar szurnalisztikai chablonnal, egy új irányt kezdett, s megteremtette Magyarországon az ugynevezett informatív rendszerét, a mely az egész európai sajtónak alaprendszeré alkotja. E lapnak csodálatos sikerei utánazára bírtak a többi magyar lapokat, s a magyar sajtó rátért arra az irányra, a mely a leghelyesebb, a leggyakorlatibb, a leghasznosabb. A magyar szurnalisztikának kifejésében, megismosodásában az *Egyetértés*-nek oly rendkívüli érdeme van, a melyet eléggé méltó nyolmi alig lehet. A laikus ember alig képzelheti el, hogy minő óriási áldozatokba kerülhetett a legnagyobb magyar lapnak, a magyar hirlapirodalom megreformálásának ezt a nagy munkáját. Az áldozatok nagyok voltak, de a kitűzött cél sikerült, s az *Egyetértés* nem csak hogy megreformálta a magyar sajtót, de egyuttal továbbra is vezetője maradt a magyar szurnalisztikának, s a

közönség nagymértő pártfogása a későbbi években megkönyvitte feladatát s lehetővé tette, hogy a legnagyobb magyar lap nemcsak az országban, hanem a külföld előtt is inponáljon.

A ki figyelemmel kíséri a külföldi lapokat, láthatja, hogy azok a magyarországi viszonyok egyik kiváló kultúrassaképen az *Egyetértés* használat; mert ez a kitűnően szerkesztett óriási lap a szó teljes értelmében inponál a külföldnek.

Mikor néhány évvel ezelőt Floquet, a híres francia államférfi Budapestben járt, s megtekintette a főváros nevezetességét, meglátogatta az *Egyetértés* szerkesztőségét s végigjárta a szerkesztőség összes helyiségeit, megnézte a nyomdat, megnézte azt a roppant rotációs gépet a melynek egész Ausztria Magyarországon nincsen párja, be-szédte érdeklődő a szerkesztőség tagjával s mind a huszonnyolc lelké munkádról tudakozódott a vistonok fölül, s aztán kezébe vette az *Egyetértés*-t, meguhógatta az óriási paprt, s azt mondta: »Ez a lapra búszke lehet Magyarországon; ilyen lapunk nekünk francziáknak nincsen.« Es tényleg nincsen. Valaminthogy az angol *Times* is vélye nincsen a világon újság, a mely nagyobb, szurnalisztikai beosztásra, a közle-mények terjedelmére, tipográfiai szépségre, s különösen az informatív rendszer gonos és czélszerű megvalósítására nézve olyan lenne mint az *Egyetértés*.

Kétségtelen tény az, hogy a magyar szurnalisztika az utolsó tíz esztendő alatt megszerzte azt a hatalmat, a mely egy művelt országban a sajtót, mint a közvéleménynek hivatott organumát joggal megjelölti, és kétségtelen az, hogy a magyar sajtónak e kifejtelt, kitagult, megérdemelt hatalmi jogkörében az *Egyetértés* maga egy külön nagy hatalmaságot képvisel. Független politikai irányal, az idők és körülmények minden változásában megörzött higadtságánál, tapintatánál és tisztességénél, körülálló figyelménél, s a közönséggel szemben való csaknem csodálatos áldozatkész-ségénél fogva olyan magaslataira emelkedett ez az újság, hogy az ország politikai és társadalmi mozgalmában hangadó, irányadó és a legtöbb esetben csaknem döntő szerepe van.

A magyar szurnalisztikai körökben valóságos legendákat beszélnek azokról a dolgokról, a miket ez az újság csinált; belső do-gozatásairól, belföldi és külföldi tudósítói anyira azonosítják magukat a lappal, hogy az *Egyetértés*-t e tekintetben egyedül áll az egész magyar szurnalisztikai világban s nincsen az országban újságíró, a ki el ne ismerne, hogy az *Egyetértés* jólejtésesség, megbízhatóság, komo yság és jó ízlés dol-gában az első lap Magyarországon. Ennek az óriási lapnak kultur-missziója volt, a melyet beütött, s megmaradt a vezérszerepe, a melyet föntart és igazságon nem is igényel tőle más lap.

Teljes függetlenségét, a mely erkölcsi erejének egyik alapját alkotja, megőrizte mindig; megőrizte anyira, hogy bár az ország egyik nagy partjának, a függetlenségi és 48-as pártjának mindig a leghatósabb és leghívebb támogatója volt és maradt; megőrizte függetlenségét még e párttal szemben is, csakhogy az egészséges, önálló, józan kritika befolyásolásától megóvja teljes cselekvési szabadságot.

Az *Egyetértés* olyan lap, a mely a szó teljes értelmében felelősséget tesz minden más napi lapot, mert az olvasó megtalál benne mindent, a mi egy újságotól csak érdekelhet.

Nincsen Magyarországon újság, a melynek annyi belföldi és külföldi levelezője lenne; nincsen magyar lap, a melynek annyi távira lenne, nincsen magyar lap, a mely az eseményeket olyan részletesen, olyan gondosan, olyan körülkötött gondossággal közölhetné, mint az *Egyetértés*. Heten-kint megjelenő irodalmi, tudományi és mező-gazdasági rovaitól oly szakértelemmel szerkesztik, hogy e rovatok minden szakértő embernek imponálnak. Állandóan két regényt közöl, s ezeknek megváltogatásában oly áldozatokhoz, ha a minők alig méltányolhatók eléggé. Alig jelenik meg a külföldön valamely híres írógénye, az *Egyetértés* megbízottja, márt ott van, hogy megszerezze a fordítás jogát. Tárcairovatában kiválókép ismeretterjesztő dolgokat közöl, s ebben melette van az egész hazai tudományos világ. Hírovtára a leggondosabb és leglelkis-meretesebb szerkesztésre vall, a mi nem csoda, hiszen az *Egyetértés*-nek nem kevesebb mint huszonnyolc belföldi do-gozatásra, a kik valamennyien tudják azt, hogy mit kíván az oly olvasó közönség, mint a minő az *Egyetértés* köre csoportosul.

Es van mindezekben kívül az *Egyetértés*-nek egy óriási érdeme s ez az, hogy az összes magyar lapok közt az egyetlen, a mely az ország közgazdasági életét éber figyelemmel kíséri, s közgazdasági rovatában a magyar írnak kereskedelmek és mezőgazdaság-unk legsekélyebb mozzantaira is kiterjeszti gondosságát. A kereskedelmi világ ezen kitűnő nagy méltánylással látja, hogy az *Egyetértés*ben a külföldi közgazdasági életnek is kiváló, gondos, részletes, pontos és gyors értesítőjére talál.

